

Aktuālākie ar Sosnovska latvāni invadēto teritoriju dati ikvienam elektroniski pieejami Valsts augu aizsardzības dienesta (VAAD) mājaslapas www.vaad.gov.lv sadaļā *Par Latviju bez latvāņiem*. Tos var gan apskatīt kartē (<http://karte.vaad.gov.lv>), gan sameklēt pēc dažādiem kritērijiem.

Sosnovska latvānis

un tā ierobežošana Latvijas novados un pilsētās pēc VAAD uzmērītajiem datiem un pašvaldību aptaujā gūtās informācijas

TEKSTS un FOTO: **Astra GARKĀJE**, VAAD Augu karantīnas departamenta vecākā inspektore

Kopumā valstī ar latvāni ir invadēti 10 802 ha. Vislielākās invadētās teritorijas ir Madonas, Cēsu, Dagdas, Siguldas, Neretas, Viļānu un Daugavpils novados. Vairākās pašvaldībās, piemēram, Pļaviņu un Carnikavas novados latvānis ir pavisam nelielās platībās, tāpēc aicinām pašvaldības nevilkt garumā un aktīvi rīkoties, kamēr latvāni vēl ir salīdzinoši viegli iznīcināt. Savukārt pašvaldībās, kur latvānis plaši izplatījies, nepieciešama sistemātiska un plānveida pieeja, kas ļautu teritorijas pamazām atbrīvot no šī auga.

Pēc VAAD aktualizētajiem datiem, Latvijā tikai 12 pašvaldībās, kas ir 10 % no Latvijas novadiem un pilsētām, latvānis nav sastopams:

1.	Aizkraukles novads
2.	Baltinavas novads
3.	Garkalnes novads
4.	Mērsraga novads

5.	Nīcas novads
6.	Rojas novads
7.	Rugāju novads
8.	Rucavas novads

9.	Ropažu novads
10.	Saulkrastu novads
11.	Vaiņodes novads
12.	Vārkavas novads

AKTUĀLI

VAAD mājaslapā pieejama informācija par ierobežošanas pasākumiem, kā arī par uzņēmumiem, kuri piedāvā latvāņu ierobežošanas pakalpojumus. Lai papildinātu šo sarakstu, pakalpojumu sniedzējam nepieciešams vispirms ziņas par sevi iesniegt vietējā pašvaldībā. Pēc tam VAAD no pašvaldības šo informāciju saņem un ievieto mājaslapā, kur vienviet redzama informācija no visiem Latvijas novadiem. VAAD no savas puses sniedz datus dažādos formātos un atbalsta ar padomu un idejām gan pašvaldības, gan zemes īpašniekus, mūsu reģionālie inspektori iesaistās arī latvāņu ierobežošanas plānošanā pašvaldībās.

Kā atrast ar Sosnovska latvāni invadētās teritorijas?

Mājaslapas www.vaad.gov.lv sadaļā *Informācija sabiedrībai > Par Latviju bez latvāņiem!* > *Meklēt invadēto teritoriju pēc valdītāja, kadastra apzīmējuma, uzmērīšanas gada vai administratīvās teritorijas laukā Administratīvā teritorija* var iegūt informāciju par konkrētu novada vai pilsētas invadētajām teritorijām. Meklēt var arī pēc kadastra apzīmējuma vai valdītāja. Atrastajā informācijā zem *Apskatīt* var redzēt kartē iezīmētu konkrēto teritoriju.

Pašvaldībām, slēdzot līgumu ar VAAD, bez maksas pieejama informācija no zemes valdītāju iesniegumiem par plānotajiem pasākumiem, ierobežošanas laiku un ierobežošanas veicējiem. Šobrīd šādu iespēju izmanto 93 personas no 70 pašvaldībām.

Pašvaldību aptauja

Lai noskaidrotu situāciju par VAAD datu bāzē pieejamās informācijas izmantošanu, VAAD 2011. gadā pirmo reizi veica pašvaldību aptauju, uzdodot jautājumus par datu bāzes un mājaslapā pieejamo datu lietošanu, uzraudzības veikšanu un latvāņu ierobežošanu, tās plānošanu, organizēšanu un koordinēšanu.

Šobrīd aptauja veikta atkārtoti, uzdodot tos pašus jautājumus. 2011. gadā VAAD atbildi saņēma no 76 pašvaldībām (no 119), šoreiz, personīgi telefoniski ar katru pašvaldību izrunājot neskaidros jautājumus, izdevās saņemt informāciju no visām pašvaldībām. Kopumā pašvaldību paveikto vērtējam pozitīvi – notiek liels darbs, komunicējot ar iedzīvotājiem, meklējot risinājumus, organizējot un koordinējot izplatības ierobežošanas pasākumus, veicot ierobežošanu pašvaldības teritorijās, veicot uzraudzību par pasākumu veikšanu un atbalstot ierobe-

Raksta autore Astra Garkāje blakus milzu latvānim.

žošanas veicējus ar nekustamā īpašuma nodokļu atlaidēm vai uzliekot lielāku nodokli, ja pasākumi netiek veikti (vietās, kur nodoklis salīdzinoši neliels).

Tā kā latvāņu ierobežošanas veikšanas uzraudzību var veikt gan VAAD, gan pašvaldība, tad norīt savstarpēja sadarbība. Dažos novados pasākumu veikšanu/neveikšanu konstatē VAAD, bet konkrētu lēmumu pieņem pašvaldība (piemēram, Līgatnes, Vaives novads). Citur visu no sākuma līdz galam veic vai nu viena, vai otra institūcija.

Par ierobežošanas pasākumu neveikšanu saskaņā ar Administratīvo pārkāpumu kodeksu var piemērot brīdinājumu vai naudas sodu – par pirmreizēju pārkāpumu fiziskām personām no 100 līdz 350 EUR, bet juridiskām personām no 280 līdz 1400 EUR. Atkārtoti sods ir lielāks (350–700 un 570–2900 EUR).

Aptaujas rezultāti

1. Vai izmantojat VAAD mājaslapā

uzmērīto teritoriju datus?

VAAD mājaslapā ievietotos datus par uzmērītajām teritorijām šobrīd izmanto lielākā daļa jeb 61 % pašvaldību, kuru teritorijā sastopams latvānis. Plānošanas reģionu griezumā Latgales reģions (83 % novadi un pilsētas) un Vidzemes reģions (78 %) mājaslapas datus izmanto visvairāk. Datus izmanto arī daudzi pašvaldību iedzīvotāji, kas ir invadēto teritoriju valdītāji.

2. Vai izmantojat VAAD sistēmu, kurā redzami uzmērītie dati un personu iesniegtie dati par pasākumu veikšanu?

VAAD izveidoto Kultūraugu uzraudzības valsts informācijas sistēmu aktīvi izmanto tikai 30 % aptaujāto pašvaldību. No plānošanas reģioniem visvairāk informācijas sistēmu izmanto Vidzemes un Zemgales reģions. Pieļauju, ka lielāka nepieciešamība pašvaldībām pēc šiem datiem radīsies tad, kad tiks sagatavoti un apstiprināti novada Sosnovska latvāņa izplatības ierobežošanas plāni,

AKTUĀLI

organizējot un koordinējot tā ierobežošanu un iznīcināšanu konkrētā teritorijā. Informācija no sistēmas tiek izmantota, arī piešķirot nekustamā īpašuma nodokļa atlaides pašvaldību iedzīvotājiem, kuri ierobežo Sosnovska latvāni.

3. Vai veicat uzraudzību (kontrolējat/ sodāt novada iedzīvotājus) par latvāņu neierobežošanu?

Aptaujas rezultāti liecina, ka tikai 32 % no pašvaldībām nodrošina latvāņu ierobežošanas kontroli un nepieciešamības gadījumā uzliek sodu zemes valdītājam par latvāņu ierobežošanas neveikšanu. Intensīvākā uzraudzība notiek Zemgales (43 %), Rīgas (42 %) un Vidzemes reģionos (37 % novadu).

4. Vai veicat latvāņu iznīcināšanu pašvaldības īpašumos?

Latvāņu iznīcināšana pašvaldības īpašumos tiek veikta 78 % pašvaldību, kurās ir sastopams latvānis. Plānošanas reģionu griezumā lielākās aktivitātes ir vērojamas Latgales (94 %) un Vidzemes reģionā, kur 89 % no pašvaldībām nodrošina latvāņu iznīcināšanu. Daudz tiek darīts arī Zemgales (76 %), Kurzemes (73 %) un Rīgas reģionā – 62 %.

5. Vai organizējat un koordinējat latvāņu iznīcināšanu novadā?

Attiecībā uz latvāņu iznīcināšanas organizēšanu un koordinēšanu novada teritorijā pašvaldības sniedza vairāk negatīvas nekā pozitīvas atbildes. 7 % pašvaldības organizē un koordinē latvāņu iznīcināšanu plānveidīgi. Uzsākot vienotu pašvaldības latvāņu iznīcināšanas plānošanu, daudz efektīvāk notiek latvāņu iznīcināšana konkrētā vienlaidus invadētā teritorijā un pašvaldības administratīvajā

teritorijā.

Visvairāk pašvaldību organizētā un koordinētā veidā ierobežošanu plāno Latgalē, vismazāk Zemgalē. Tomēr tas, ka juridiski nav sagatavots un nopublicēts plāns, nenozīmē, ka attiecīgajā administratīvajā teritorijā nekas nenotiek, jo kopumā praktiski visas pašvaldības, kur sastopams latvānis, kaut ko no šī visa dara.

Situācija mainās uz labo pusi

Pirmās aptaujas dati liecināja, ka vairums pašvaldību nav plānots un nekas daudz netiek darīts latvāņu ierobežošanas nodrošināšanai, turpretī pēdējā aptaujā iegūtais rezultāts liecina, ka praktiski katrā novadā kādi pasākumi tiek īstenoti. Cilvēki vairs negaida *Laimis lāci*, bet paši veido savu apkārtni, organizē un sakārto vidi, negaidot brīnumus vai kādu, kas viņu vietā atnāks un kaut ko iedos vai izdarīs.

Kopumā ievērojami vairāk tiek izmantota VAAD sniegtā informācija. Visvairāk tiek lietota VAAD mājaslapā visiem brīvi pieejamā informācija. Iepriekšējā aptaujā 32 pašvaldības atbildēja, ka izmanto šo informāciju, bet šogad pozitīvu atbildi sniedza jau 65 pašvaldības, kas, atņemot 12 pašvaldības, kur nav sastopams latvānis, procentuāli ir 30 no 2011. gada aptaujas datiem un pēdējā aptaujā 61 % ar latvāni invadēto pašvaldību.

Uzraudzības veikšana un ierobežošanas organizēšana novados notiek dažādi. Citi novadi vairāk runā ar invadēto teritoriju valdītājiem, citi sūta rakstiskas vēstules, citi dara abus, citi organizē tikšanās, izveido vienības, kas apseko īpašumus, komunicē ar kaimiņu novadiem u.tml. Latvāņu

iznīcināšanu pašvaldību īpašumos veic 83 pašvaldības, kur iepriekš 2011. gadā tādas bija tikai 52.

Vairums pašvaldību vēl tikai strādā pie latvāņu ierobežošanas organizēšanas un koordinēšanas plānu sastādīšanas. VAAD inspektori reģionos, izvērtējot konkrēto situāciju, sniedz atbalstu ierobežošanas metožu izvēlē un plānošanā, labprāt arī palīdzēs plāna veidošanā.

Kas dara, tas izdarīs

Priecājamies par novadiem un pilsētām, kur nav invazīvā latvāņa! Ceram, ka tas neieviesīsies un tiks pieskatīts, lai tā nenotiktu!

Priecājamies par novadiem, kuri noskaidrojuši problēmas apmērus un plāno veikt ierobežošanu!

Priecājamies par novadiem, kas strādā, lai ierobežotu un iznīcinātu latvāni! Priecājamies, ka novados un pilsētās ir darbīgi cilvēki, kas gadiem pacietīgi ierobežo un iznīcina to valdījumā esošās latvāņu audzes, kas pamazām samazinās augumā un iet mazumā!

Priecājamies par novadiem un cilvēkiem, kuri atbalsta latvāņu ierobežošanu vai nu ar nodokļu atlaidēm par ierobežošanas veikšanu, vai ar padomu, informāciju, kontaktiem par tehniku un tamlīdzīgi!

Paldies pirmajiem novadiem – *celmlaužiem* par idejām, darbu uzsākšanu! Personīgi paldies Siguldas novadam un lauku attīstības speciālistei Inetai Eriksonei!

Aicinām ar labām idejām dalīties, atbalstīt, palīdzēt, jo viss balstās uz cilvēkiem un uz to, kā paši rīkojamies!